

Vrijheid door Vrijhandel

Voor een EU die werkt voor Nederland

Verkiezingsprogramma JA21
Europees Parlement 2024

***“Als goederen de grenzen niet oversteken,
dan zullen soldaten dat doen.”***

- Frédéric Bastiat

JA21 is voorstander van de Europese Unie als economische gemeenschap waar burgers en bedrijven van profiteren. De toegevoegde waarde van de Europese Unie ligt bij de economische gemeenschap inclusief gemeenschappelijke handelspolitiek. De wereldwijde economische concurrentie neemt toe en de EU dient voor Nederland als een goede tegenkracht bij onderhandelingen met andere handelsblokken, zoals China en de Verenigde Staten.

Wij zijn voor een Europa waarin lidstaten samenwerken, maar tegelijkertijd hun soevereiniteit behouden. De EU moet zorgen voor economische groei, welvaart en banen. Ondernemers moeten weer de ruimte te krijgen. Dus met zo min mogelijk regeldruk of andere Brusselse bemoeienis, want steeds vaker belemmert regeldruk ondernemers en fnuikt het economische activiteit.

De kracht van de EU ligt in economische veiligheid. JA21 wil daarom de gemeenschappelijke markt verbeteren en versterken. De open buitengrenzen zetten het vrije verkeer van werknemers, goederen en diensten onder druk. Daarom moeten de Europese buitengrenzen goed bewaakt worden en illegaal binnenreizen nooit worden beloofd met een verblijfsvergunning.

De EU moet zich zoveel mogelijk terugtrekken uit het leven van mensen en een dienende rol naar de lidstaten aannemen. Privacy, digitale veiligheid en vrijheid van meningsuiting staan daarbij hoog in het vaandel. Om onze democratische invloed en belangen veilig te stellen, moet de invloed van de nationale politiek in de EU worden vergroot en de Brusselse bureaucratie teruggedrongen.

JA21 staat voor het beschermen van de fundamentele Europese waarden van **vrijheid** en **vrijhandel**. Dat is wat u van de EU verwacht. Dat is waarvoor JA21 naar Brussel gaat.

Vrijheid door vrijhandel

De Europese Unie en haar voorlopers zijn opgericht om vrede en welvaart te creëren op ons continent. Voortkomend uit de gedachte dat vrijhandel evenzeer gaat over vrede als over groei. Vrijhandel maakt tenslotte grondstoffen voor iedereen beter beschikbaar. Oorlogen belemmeren vrijhandel en zijn buitengewoon kostbaar, niet alleen qua mensenlevens maar ook qua geld. Of zoals de Amerikaanse president Harry Truman in 1947 zei: *‘de wereld richt een groot deel van haar gedachten en energie op het bereiken van vrede en vrijheid. Deze doelstellingen hangen volledig samen met een derde doelstelling: het herstel van de wereldhandel. In feite zijn de drie – vrede, vrijheid en wereldhandel – onafscheidelijk.’* Inderdaad, door steeds nauwer met elkaar samen te werken, ontstonden er wederzijdse belangen tussen de Europese lidstaten. Daardoor is oorlog op ons continent een zeldzaamheid is geworden. De EU heeft daarmee ongekende vrijheid, veiligheid en stabiliteit gebracht. Het is het meest unieke en succesvolle vredesproject in de Europese geschiedenis.

Maar het ideaal van **vrijheid door vrijhandel** staat onder druk. Naast handel zijn steeds meer beleidsterreinen in Brussel komen te liggen, en langzamerhand bemoeit Brussel zich met alles. Politici, ingebed in het heersende groepsdenken van méér EU, hebben telkens weer meer bevoegdheden aan de EU afgestaan, zoals defensie, strafrecht, milieu en buitenlandbeleid. Hierdoor is de Europese Unie verworpen tot een centralistisch georganiseerde bureaucratie, waar de belangen van Nederland niet altijd worden gediend. Niet langer gericht op vrijhandel en vrede, maar ook op oorlogsvoering. Strengere en vergaande wet- en regelgeving vanuit Brussel verstikken onze ondernemers en bedrijven. Klimaat- en natuurwetten zetten onze economie op slot. Hoge schuldenlanden trekken financiële transfers uit Nederland. Protectionisme en wantrouwen naar handelspartners zorgt voor minder welvaart, innovatie en concurrentievermogen. Het delen van privacy-gevoelige informatie riskeert een (digitale) massasurveillance. En het uitbesteden van ons buitenlandbeleid maakt het Nederlandse standpunt minder sterk vertegenwoordigd op het wereldtoneel. Met de wens om voortdurend nieuwe lidstaten – waaronder zelfs Oekraïne - toe te laten, wordt de roep om een Europese federale staat steeds sterker. De positie van Nederland wordt zwakker.

Dit alles is terug te zien in de EU-begrotingen. Steeds hogere budgetten zijn nodig om de EU en de groeiende ambities draaiende te houden. Behalve dat hogere afdrachten van de lidstaten worden verwacht, wil de EU ook eigen financiële middelen aanboren. Het is een opmaat naar EU-belastingen en gemeenschappelijke Europese schuld, waarvoor Nederland hoofdelijk garant staat. Wij worden verantwoordelijk voor het niet nakomen van de afspraken door notoire schuldenlanden. Brussel breidt zich uit om tegemoet te komen aan de behoeften van de eigen groeiende bureaucratie.

Dit moet anders. Het is tijd dat de EU terugkeert naar de kerntaken en het oorspronkelijke ideaal van **vrijheid door vrijhandel**. De meetlat is wat JA21 betreft simpel: De gemeenschappelijke markt moet in al het EU-beleid weer centraal komen te staan. Regeldruk voor ondernemers moet omlaag. Begrotingsregels voor lidstaten worden streng gehandhaafd. Begrotingen voor de Brusselse bureaucratie gaan fiks omlaag. Privacygevoelige data, zoals een Europese Digitale ID, horen niet thuis in de handen van Brussel. Een buitenlandbeleid moet het Nederlandse belang dienen, niet verwateren in een Europees compromis. Voor collectieve veiligheid hebben we de NAVO, de EU moet zich beperken tot een economisch samenwerkingsverband tussen soevereine landen. Daarom moet te allen tijden het vetorecht behouden blijven.

Tegelijkertijd sluit JA21 de ogen niet voor de uitdagingen van deze tijd. Europa zal te maken krijgen met enorme economische concurrentie van andere grote handelsblokken in de wereld. Waar de EU dus meerwaarde biedt, moet het ambitieus worden ingezet. De gemeenschappelijke markt is onze geopolitieke troef en garantie van economische veiligheid. Zo moet de EU effectiever kunnen optreden tegen oneerlijke handelspraktijken, meer handelsverdragen sluiten, de kapitaalmarktunie vervolmaken om ruimte te geven aan private investeringen en de gemeenschappelijke grenzen beschermen tegen illegale immigratie.

Het grootste probleem van de EU is het gebrek aan legitimiteit bij de bevolking. Dit komt omdat de EU steeds meer is gaan doen met minder steun van de bevolking. JA21 draait het om: De EU moet minder gaan doen met meer steun.

Om dat te bereiken is niet alleen stevige oppositie nodig, maar ook een haalbaar politiek strijdplan. Voor u ligt een alomvattend programma waarmee JA21 u de komende vijf jaar wil vertegenwoordigen in Brussel. Aangezien de EU voor veel kiezers een ver van mijn bed show is, leggen wij per onderwerp onze algemene visie op de Europese Unie uit. Vervolgens vertellen wij puntsgewijs wat JA21 concreet voor u op die onderwerpen gaat betekenen in het Europees Parlement. Het is tijd voor een kleinere EU. Een betere EU.

Kortom: JA21 staat voor een Europa van vrijheid en vrijhandel!

Michiel Hoogeveen

Lijsttrekker JA21 voor het Europees Parlement

Inhoud

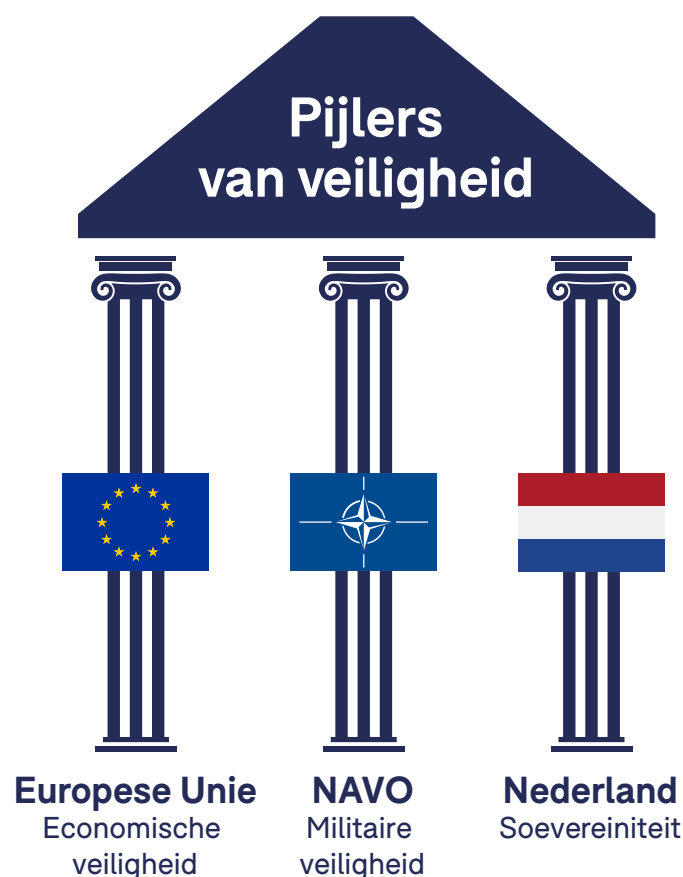
1. Bestuurlijk: Wat is de EU, en wat moet het zijn?	5
1.1 Drie Pijlers van Veiligheid: Een antwoord op geopolitieke dreigingen	5
1.2 Rol Europees Parlement, Europese Commissie en Europese Raad	7
1.3 De Verdragen en het EU-recht	8
2. Economie en Handel: Vrije markt, groei en ondernemerschap	9
2.1 Gemeenschappelijke markt	9
2.2 Handelsverdragen: De EU als koopman, niet de dominee	10
2.3 Ondernemers en bedrijven: Regeldruk omlaag	11
3. Migratie: Voor wie komt brengen, niet alleen halen	13
3.1 Buitengrenzen hermetisch sluiten voor illegale immigratie	13
3.2 Arbeidsmigratie: De controle terug	14
3.3 Studie en onderzoek: uitwisseling van excellentie	15
4. Financiën en Monetair beleid: Zuinig en competitief	16
4.1 Euromunt: Handhaaf de regels of vertrek	16
4.2 Europese Centrale Bank: Saneren en afschaffen	17
4.3 Begroting: Betere EU voor minder geld	18
5. Energie, Klimaat en Milieu	19
5.1 Green Deal en Net-Zero: Terug naar realisme	19
5.2 Natuur, landbouw en visserij	21
5.3 Energiezekerheid	23
6. Rechtstaat en Privacy	24
6.1 Democratie en vrijheid	24
6.2 Digitaal, cyberveiligheid en innovatie	25

1. Bestuurlijk: Wat is de EU, en wat moet het zijn?

1.1 Drie Pijlers van Veiligheid: Een antwoord op geopolitieke dreigingen

Al sinds het ontstaan van de Europese samenwerking werpt zich de vraag op wat de Europese Unie is, en welk doel het moet dienen. Wat JA21 betreft is de EU een internationale organisatie met als primaire taak het optimaal functioneren van de gemeenschappelijke markt. Dat wil zeggen dat beleidsterreinen die daar niets mee te maken hebben elders dienen te worden uitgevoerd.

De wereldoriëntatie van Nederland is wat JA21 betreft in te delen in **drie pijlers**: De **Europese Unie**, die onze economische veiligheid garandeert en daarmee de bestaanszekerheid van Europese burgers ondersteunt. De **NAVO**, die gaat over onze militaire veiligheid. En tenslotte de **Nederlandse soevereiniteit**, waarbij de regering opkomt voor de belangen van Nederland en de bevolking. Het handelen van de regering wordt gelegitimeerd door de Nederlandse bevolking middels verkiezingen. Alleen zo kan een goede werking van de democratie worden geborgd.

De snelle groei van China en andere opkomende economieën heeft het aandeel van de EU in de totale wereldhandel doen afnemen. Het is van belang dat de economische slagkracht van de Europese Unie wordt versterkt. De EU moet daarom meer vrijhandelsverdragen en investeringsovereenkomsten met derde landen sluiten. Tegelijkertijd moet de gemeenschappelijke markt beter verdedigd worden tegen oneerlijke handelspraktijken. Uitbreiding van de EU met meer lidstaten is voor JA21 onwenselijk. De EU kent met de huidige lidstaten al genoeg uitdagingen. Naast de Kopenhagen-criteria moeten ook strategische belangen meewegen of een land EU-lid kan worden. Oekraïne is voor de EU te groot om erbij te hebben. Georgië, Servië en Turkije kunnen wat JA21 betreft ook nooit EU-lid worden. Daarvoor liggen de culturen, geografische ligging en geopolitieke belangen te ver uiteen. Om de invloed van China en Rusland in die landen te beperken, moet de EU geen beloften doen die het niet kan waarmaken, maar inzetten op het versterken van de economische relaties.

De Russische invasie van Oekraïne heeft Nederland wakker geschud. Niet langer is de NAVO 'hersendood', zoals de Franse President Macron in 2019 nog betoogde. De NAVO is als trans-Atlantische samenwerking belangrijker dan ooit. De stellingname dat de samenwerking met de Verenigde Staten niet meer vanzelfsprekend is, is ongefundeerd. Het nakomen van afspraken (minimaal de 2% norm en op termijn zelfs meer) is echter wel noodzakelijk om aanspraak te maken op een effectieve samenwerking, ongeacht wie de President van Verenigde Staten is. Onder het mom van 'strategische autonomie' heeft de EU de ambitie om uit te breiden naar (geo)politieke en militaire besluitvorming. JA21 is daar fel tegen. Er moet dan ook geen EU-pijler binnen de NAVO komen, defensiebeleid blijft in Nederlands beheer en iedere vorming richting een Europese krijgsmacht dient te worden weggestemd.

Om de Europese steunpilaar van de NAVO krachtiger te maken, is het belangrijk dat lidstaten zelf investeren in defensie en capaciteiten versterken om onszelf te kunnen verdedigen. Dat Europa meer moet investeren in defensie, betekent niet dat de EU als instituut dit moet doen. Dit is een kerncompetentie van de lidstaten, onder het dak van de NAVO. Wel kan de EU wat JA21 betreft de belemmeringen op de interne markt wegnemen voor defensie-investeringen, een gelijk speelveld creëren, defensieaanbestedingen coördineren en innovatie aanjagen.

Nederland gaat zelf over het buitenlandbeleid. De verschillen en geopolitieke belangen tussen de lidstaten zijn te groot. Daarom moet het veto in de Europese Raad behouden blijven, wordt de diplomatieke dienst van de EU opgeheven en EU-ambassades opgeheven of omgedoopt tot handelskantoren. Dit laatste voor zover wenselijk gezien de economische/ handelsbelangen en de bevoegdheden van de EU op dat vlak. JA21 wil dat de EU zich strikt houdt aan het 'subsidiariteitsbeginsel': in Brussel worden alleen besluiten genomen met aantoonbare meerwaarde en die echt niet aan de lidstaten zelf kunnen worden overgelaten. Dat beschermt de belangen en soevereiniteit van Nederland.

JA21 wil:

- ✓ De Europese Unie dient zich te richten op handel en onze economische veiligheid. Bij al het EU-beleid moet de gemeenschappelijke markt centraal staan.
- ✓ De NAVO dient onze militaire veiligheid en dient strikt gescheiden te blijven van de EU. Dus geen Europese krijgsmacht of diplomatieke bevoegdheden voor de EU.
- ✓ De Nederlandse belangen en soevereiniteit beschermen. De EU neemt alleen taken op zich als die aantoonbare meerwaarde bieden.

1.2 Rol Europees Parlement, Europese Commissie en Europese Raad

De Europese instituties moeten grondig worden herzien. De EU is te veel gegroeid en te bureaucratisch geworden. Alleen al de Europese Commissie kent 27 Eurocommissarissen en 50 verschillende departementen (directoraten-generaal). JA21 wil dat de Europese Commissie tot doel heeft om de gemeenschappelijke markt te coördineren. Ooit opgezet als een secretariaat, niet minder maar ook niet meer – moet de Commissie terug naar zijn kerntaken. Daarom moet er flink in de Commissie gesneden worden. Zoals een forse reductie in het aantal ambtenaren. Er werken nu zo'n 32.000 Europese ambtenaren bij de Commissie (een verdubbeling t.o.v. 25 jaar geleden). Die gaan niet stil zitten maar willen zich bewijzen en bedenken de ene richtlijn na de andere verordening, vaak niet gehinderd door veel kennis van zaken op bedrijfsniveau, met alle rampzalige gevolgen van dien.

De Europese Raad (vertegenwoordiging van de nationale regeringen) neemt nu te weinig het initiatief om de belangen van de lidstaten te beschermen. De Commissie heeft de Raad – in tegenstelling tot wat de Verdragen voorschrijven – volledig overvleugeld. Het Europees Parlement is losgezongen van de lidstaten en moet meer binding krijgen met vertegenwoordiging uit eigen land. Europarlementariërs horen de belangen van hun land in Brussel te behartigen, niet – wat nu gebeurt – in hun respectieve hoofdsteden fungeren als pleitbezorgers voor meer Europa.

Een symptoom van de inefficiënte Europese besluitvorming zijn de twee vergaderplekken van het Europees Parlement in Brussel en Straatsburg. JA21 wil terug naar

Straatsburg als enige vergaderplek. Er zijn grote problemen met het Parlementsgebouw in Brussel en de renovatiekosten hiervoor kunnen oplopen tot een miljard euro. Ook is het gezond om het Europees Parlement los te trekken van de andere EU-instellingen die zich in de paar vierkante kilometer van de Brusselse Europese wijk bevinden. De gebouwen in Straatsburg voldoen aan alle moderne standaarden om het Europees Parlement als enige, officiële zetel in te voeren.

Het werk in het Europees Parlement moet ook doelgericht en efficiënter. Te veel werk in het parlement is gericht op niet-wetgevende symboolpolitiek. Voorbeelden hiervan zijn de parlementaire commissies buitenlandse zaken, vrouwenrechten en gendergelijkheid, ontwikkelingssamenwerking en cultuur. Dit zijn niet-wetgevende commissies, dienen dus geen enkele toegevoegde waarde en kosten veel geld. Niet-wetgevende commissies dienen te worden opgeheven.

JA21 wil:

- ✓ De EU moderniseren, effectiever en doelgerichter maken.
- ✓ De Europese Commissie is in de kern een secretariaat. Het aantal departementen kan grofweg door de helft om overeen te komen met het aantal Eurocommissarissen.
- ✓ De Europese Diplomatieke Dienst voor Extern Optreden wordt opgeheven. EU-ambassades worden gesloten of omgevormd tot Europees Economisch Handelsbureau.
- ✓ Het Europees Parlement verhuist permanent naar Straatsburg. De gebouwen in Brussel worden afgestoten en de kostbare verbouwing van minstens een half miljard euro wordt geannuleerd.

- ✓ Richting een Europees Parlement waarvan de leden getraptd worden verkozen door leden van de nationale parlementen. Dit versterkt de verantwoording en verbinding met het thuisland.
- ✓ Niet-wetgevende commissies in het Europees Parlement – zoals Buitenlandse Zaken, Vrouwenrechten en Gendergelijkheid, Ontwikkelingssamenwerking en Culturele Zaken – moeten worden opgeheven.
- ✓ De lidstaten behouden in de Europese Raad het vetorecht.

1.3 De Verdragen en het EU-recht

Bij behandeling door zowel het nationale als het Europees Parlement dient op basis van subsidiariteit getoetst te worden of het inderdaad noodzakelijk is de betreffende wet- en regelgeving op Europees niveau te regelen.

Er gaan in de Europese Unie stemmen op om de Europese Verdragen open te breken en de bevoegdheden van de Europese Unie verder uit te breiden. Er wordt dan verwezen naar de uitkomsten van een burgerpanel, de Conferentie over de Toekomst van Europa, waarin dit expliciet staat vermeld. JA21 wil de uitkomst van dit burgerpanel nietig verklaren, aangezien meermaals is aangetoond dat dit proces sturend en misleidend was voor de deelnemers. De enige echte volksraadpleging is dan ook niet een burgerpanel maar een referendum.

JA21 is tegen het wijzigen van de verdragen, zolang het doel hiervan is om de EU meer macht toe te kennen. Voorstellen tot beperking van de nationale soevereiniteit zullen wegens de structurele inperking van het nationale

beschikkingsrecht aan een nationaal referendum moeten worden onderworpen.

Allerwegen zien burgers de EU als een log, bureaucra-tisch apparaat, dat losgezongen is van de realiteit van de burger en in zijn eigen bubbel leeft. Om daar verandering in te brengen stelt JA21 voor om belangrijke kwes-ties (zoals uitbreiding) voor te leggen aan de Europese burgers in een (bindend) referendum.

JA21 wil:

- ✓ Strenge toetsing op subsidiariteit of het noodzake-lijk is betreffende wet- en regelgeving op Europees niveau te regelen.
- ✓ De uitkomsten van het burgerpanel ‘Conferentie over de Toekomst van Europa’ nietig verklaren. De voorzitter van de Europese Commissie dient formeel excuses te maken aan de 800 deelnemen-de burgers in een speciaal georganiseerde bijeen-komst in Straatsburg.
- ✓ Een correctief bindend referendum voor belangrijke kwesties, met name als verdere soevereiniteits-overdracht aan de orde is.
- ✓ Geen verdragswijzigingen zolang het uitgangspunt meer macht naar de EU is.

2. Economie en Handel: Vrije markt, groei en ondernemerschap

2.1 Gemeenschappelijke markt

Oorspronkelijk was de Europese Unie de Europese Economische Gemeenschap, een club van landen die op handelsgebied samenwerkten. Later werd de Europese Unie een proto-staat die zich bezighoudt met terreinen die weinig met handel te maken hebben, zoals defensie, strafrecht, milieu en buitenlandbeleid.

JA21 wil terug naar het oorspronkelijke ideaal van de Europese Unie waarbij de gemeenschappelijke markt centraal staat. De verdieping en voltooiing van de gemeenschappelijke markt zijn daarbij prioriteit om als Europa een voortrekkersrol te hebben in de wereld-economie. Een gemeenschappelijke kapitaalmarktunie zorgt voor betere financiering van het mkb, fintech's en startups. Betere afstemming van wet- en regelgeving op het gebied van energie, transport en digitale zaken zal de gemeenschappelijke markt ook versterken en toekomstbestendig maken.

JA21 wil:

- ✓ De gemeenschappelijke markt voltooiën en verdiepen. De kapitaalmarktunie zorgt voor meer grensoverschrijdende investeringen in Europa, vergemakkelijkt de toegang tot financiering voor het midden- en kleinbedrijf en maakt hen minder afhankelijk van banken.
- ✓ Betere afstemming van nationale regulering op het gebied van energie, transport en digitale zaken, om het bijvoorbeeld makkelijker te maken om een hogesnelheidstrein aan te leggen. Ook is een betere afstemming van digitale infrastructuur wenselijk. Een goed voorbeeld hiervan is het afschaffen van de roamingkosten.
- ✓ Betere begeleiding voor ondernemers. Er moet vanuit iedere lidstaat een centraal EU-informatiepunt komen waar ondernemers terecht kunnen voor nieuwe wet- en regelgeving en/of subsidieregelingen.

- ✓ Betere bescherming van de gemeenschappelijke markt tegen oneerlijke handelspraktijken (anti-coercion), waarbij de Raad (de lidstaten) beslissingsbevoegd is.
- ✓ Fors terugschroeven van marktverstorende subsidies en ontwikkelingsgeld in de EU (cohesiefondsen).

2.2 Handelsverdragen: De EU als koopman, niet de dominee

Om een vuist te maken op het wereldtoneel, is het van belang dat de Europese handelsgeest aan terrein wint. Zeker met het oog op de toenemende invloed van China op de wereldeconomie. De huidige Europese Commissie heeft slechts één handelsverdrag onderhandeld (met Nieuw-Zeeland). Dat komt omdat de EU-vrijhandelsverdragen steeds vaker worden misbruikt om niet-handelsvoorwaarden, zoals het klimaatbeleid, aan andere landen op te dringen. Handelsverdragen moeten in de kern gaan over het wegnemen van handelsbarrières. Dat zorgt voor meer welvaart, banen, verkrijgbare producten en toegang tot grondstoffen. Dat is in het belang van Nederland, de EU en onze handelspartners. Bovendien versterkt het de geopolitieke invloed van Nederland als onze ondernemers makkelijker voet aan de grond krijgen in nieuwe markten. De EU heeft dus baat bij vrijhandel. Zowel met democratische partners als met landen waar wij politiek minder mee gemeen hebben. Wel moet er een gelijk speelveld zijn voor Europese ondernemingen in vergelijking met ondernemingen gevestigd in de andere Verdragsstaten. Wederkerigheid moet hierbij leidend zijn. Als bijvoorbeeld Europese ondernemingen alleen onder beperkingen toegang hebben tot China (bijvoorbeeld verplicht in

een joint venture en verplichte kennisoverdracht), dienen Chinese ondernemingen op de Europese markt een zelfde behandeling te krijgen.

De trend in de wereld stevent steeds af op toenemend protectionisme van eigen markten. De daarop volgende fragmentatie is schadelijk. Zeker voor een open economie als Nederland. JA21 wil daarom onverminderd inzetten op vrijhandel. De gedachte dat vrijhandel niet alleen goed is voor onze welvaart, maar ook geopolitieke spanningen vermindert moet weer leidend worden in ons politiek denken. Dat betekent niet we naïef moeten zijn. Buitenlandse investeringen in onze vitale infrastructuur, zoals havens, vliegvelden, energie en telecom, moeten niet zomaar worden toegestaan. Internationale handel moet zoveel mogelijk plaatsvinden met het oog op een gelijk speelveld. Bij voorkeur via de Wereld Handelsorganisatie, indien nodig door bilaterale afspraken te maken. JA21 heeft daarin een pragmatische visie. Als wij zaken kunnen doen waarbij de gemeenschappelijke belangen worden versterkt, dan moet de EU daarop inzetten. Het Europese belang hierbij is naast het economische belang ook het geopolitieke belang. Europa dient een sterke economische en innovatieve regio te zijn en blijven maar ook zich te beschermen tegen te grote politieke macht en invloed van ondemocratische grootmachten.

JA21 wil:

- ✓ Meer handels- en investeringsverdragen sluiten. Op handen zijnde verdragen zoals met Mercosur (Zuid-Amerika), Indonesië en Australië moeten zo snel mogelijk worden uit onderhandeld.
- ✓ Niet-handel gerelateerde voorwaarden, zoals klimaatbeleid en sociale- en culturele rechten horen niet thuis in vrijhandelsverdragen.

- ✓ Besloten internationale arbitrage vormt een bedreiging voor onze soevereiniteit. JA21 wil daarom geen investeerder-staatsarbitrage in vrijhandelsverdragen.
- ✓ Van handel met China profiteren onze ondernemers mits het voldoet aan de voorwaarden van een gelijk speelveld. In het door de EU onderhandelde investeringsverdrag (Comprehensive Agreement on Investment) werd door China ingestemd om de vereisten voor joint ventures, de gedwongen overdracht van technologieën, kapitaallimieten en invoer- en uitvoerbependingen grotendeels af te schaffen. JA21 wil daarom dat dit investeringsverdrag terug op de handelsagenda komt.
- ✓ JA21 wil de economische relaties met Taiwan verstevigen. Als belangrijke schakel in de wereldmarkt voor halfgeleiders is dat noodzakelijk. Daarom willen wij dat de EU start met onderhandelingen over een investeringsverdrag.
- ✓ De EU moet de relaties met het Verenigd Koninkrijk en Zwitserland verbeteren. Landen die geen lid willen zijn van de EU moeten in hun soevereine keuzes worden gerespecteerd en niet worden gestraft. De EU dient zich welwillend en flexibel op te stellen om handel zo goed mogelijk te bevorderen.
- ✓ Ontwikkelingssamenwerking is beter af bij de lidstaten zelf. Het is goed dat er geen afzonderlijke Eurocommissaris voor Ontwikkelingssamenwerking meer is. Het Europees Parlement moet de parlementaire commissie voor ontwikkelingssamenwerking (DEVE) opheffen.

2.3 Ondernemers en bedrijven: Regeldruk omlaag

JA21 wil de toenemende regeldruk vanuit Brussel stoppen. In 2024 werden bedrijven wéér geconfronteerd met nieuwe regels vanuit de Europese Unie. Bij de nieuwe boekhoudregels voor duurzaamheid zegt 82 procent van onze bedrijven hier niet klaar voor te zijn. Dit is de zóveelste verstikkende wetgeving vanuit Brussel.

De afgelopen jaren overspoelde Brussel bedrijven met nieuwe, vaak groene, regelgeving. Ook in 2024 is dat voor ondernemers een hard gelag. Zo moeten zij een aparte ‘duurzaamheidsboekhouding’ gaan bijhouden. Vooral kleinere (familie)bedrijven ervaren die extra regeldruk vanuit de Europese Unie als verstikkend. Door toegenomen rapportageverplichtingen gaat kostbare ondernemerstijd verloren aan bureaucratisch papierwerk. Om nog maar te zwijgen over de bijkomende kosten door dergelijke regelgeving.

Europese bureaucraten lijken te vergeten dat niet zij, maar bedrijven en ondernemers welvaart creëren en banen scheppen. Bovendien berekent het bedrijfsleven hogere kosten altijd door aan de klant. Dit betekent dat de rekening van al deze regelgeving uit Brussel terechtkomt bij de burger, wiens koopkracht de laatste jaren toch al flink is uitgehold door de historisch hoge inflatie.

De regeldruk moet dus omlaag. Onze economie staat op het spel. Wij laten onze bedrijven niet verstikken. Ondernemers moeten weer de kans krijgen om te floreren.

JA21 wil:

- ✓ Strenge handhaving van 'one in, one out- principe'.
Als de Europese Commissie met nieuwe wet- en regelgeving komt, moet er voor iedere nieuwe wet eerst ook een uit.
- ✓ Een rem op de toenemende rapportageverplichtingen zoals klimaat, mensenrechten en arbeidsomstandigheden.
- ✓ Uitvoering van het voorstel van de Europese Commissie om 25 procent van de rapportageverplichtingen en administratieve lasten voor ondernemingen te schrappen.
- ✓ Iedere wet- en regelgeving moet gepaard gaan met een impactanalyse, competitiviteitscheck en consultatie met bedrijven in de getroffen sector(en).
- ✓ Zoveel mogelijk uitzonderingen in Europese wet- en regelgeving voor kleine bedrijven.

3. Migratie: Voor wie komt brengen, niet alleen halen

3.1 Buitengrenzen hermetisch sluiten voor illegale immigratie

Wie een succesvolle gemeenschappelijke markt wil met vrij verkeer voor werknemers, goederen en diensten, moet ook de Europese buitengrenzen beschermen. De toestroom van illegale immigranten hangt als een molsteen om de economische nek van de EU. Daarnaast ontstaan in grote Europese steden culturele spanningen als de bevolkingssamenstelling snel en opzienbarend verandert. Zeker als de toestroom nieuwelingen voor een groot deel laagopgeleid, dus kansarm is en uit een cultuur die op gespannen voet staat met de Westerse cultuur en democratische rechtstaat.

Te lang al gaan de landen van de EU gebukt onder het opengrenzenbeleid van de Europese Unie. Ieder jaar wagen duizenden mensen op gammele bootjes de oversteek van de Middellandse Zee. De EU is nog nooit in staat geweest kordaat dit perverse systeem van mensensmokkelaars aan banden te leggen.

Het nieuwe EU-migratiepact is niet het antwoord op de asiel- en migratiecrisis waarmee Europa en Nederland te kampen hebben. Op papier wordt weliswaar een aantal stappen in de goede richting gezet, maar de uitvoering hiervan zal in de praktijk weerbarstig blijken. Maar nog belangrijker: ze zullen geen effect hebben zolang de asielprocedures en opvang op Europees grondgebied blijven plaatsvinden. Een nieuwe Terugkeerrichtlijn maakt geen deel uit van het Migratiepact. Ook de verplichte spreiding van asielzoekers is JA21 een doorn in het oog. Alle EU-landen moeten namelijk bijspringen voor het huisvesten van migranten. Lidstaten die solidariteit met een land onder sterke asieldruk afwijzen, zijn verplicht 20.000 euro per asielzoeker te betalen.

De Europese Unie moet, in samenspraak met de lidstaten, een beleid opstellen waarbij de grenzen worden gesloten voor illegale immigranten. Illegale immigratie mag niet worden beloond door de vergroting van een kans op een verblijfsvergunning. Om echt grip te krijgen op migratie is het belangrijk duidelijkheid te verschaffen.

Elke persoon die zonder verblijfsdocument de EU probeert binnen te komen, zal worden gedetecteerd, onderschept en veilig verwijderd. Als een migrant zonder visum op een bootje stapt, zal die reis nooit eindigen in de EU. De regels moeten gelden voor iedereen. Het is tijd dat de route naar de EU definitief wordt afgesloten.

JA21 heeft een [programma](#) met concrete maatregelen op korte en langere termijn die genomen zouden moeten worden ter beperking van de migratie.

JA21 wil:

- ✓ Een EU-migratiebeleid naar Australisch model. Een zeeblokkade in de Middellandse Zee en streng beveiligde grensmuren en hekken zijn daarbij cruciaal.
- ✓ Dat EU-landen vrij zijn om het VN-vluchtelingenverdrag op te zeggen.
- ✓ Dat EU landen vrij zijn om het EVRM verdrag op te zeggen. EU landen zijn daarbij ook vrij om EVRM bepalingen die wel werkbaar zijn in nationale regelgeving op te nemen.
- ✓ Humane opvang van vluchtelingen voor oorlog, geweld en vervolging wordt gedaan in de regio of met partnerlanden. Lidstaten moeten vrij zijn dat zelf te kunnen regelen met (financiële) hulp van de EU.
- ✓ Een nieuwe (verscherpte) Terugkeerrichtlijn mogelijk maken en werk maken van het afschalen van rechtsbescherming van niet-Europese burgers die verblijf willen veiligstellen.
- ✓ Zolang de grenzen niet hermetisch zijn afgesloten landen zich kunnen beroepen op artikel 25 van de Schengencode om de eigen grenzen te bewaken en indien nodig te sluiten.

3.2 Arbeidsmigratie: De controle terug

Vrij verkeer van werknemers is een grondbeginsel van de Europese samenwerking. Nederland is een open economie. JA21 gelooft dan ook dat veel werk dat wordt gedaan door arbeidsmigranten, zoals seizoenarbeiders, van waarde is voor de Nederlandse economie. Het kan echter niet zo zijn dat Nederland – zoals nu het geval is – geen enkele controle meer heeft over wie er binnenkomt. Evenmin kunnen we toestaan dat Nederland afglijdt tot een lagelonenland waar werk niet wordt verricht door arbeidsmigranten omdat er geen Nederlands personeel beschikbaar is, maar omdat ze simpelweg goedkoper zijn. De negatieve gevolgen van de verloren grip op arbeidsmigratie manifesteren zich in steeds meer oude wijken in onze grote steden. De realiteit is dat een noodrem op EU-arbeidsmigratie een Europese aanpak vergt. JA21 wil arbeidsmigratie op EU-niveau beter controleerbaar maken. Wij tornen niet aan het vrije verkeer van werknemers, maar zetten wel in op regulering en zetten een rem op de aanzuigende werking die ons sociale stelsel heeft op veel EU-arbeidsmigranten.

JA21 wil:

- ✓ Het invoeren van een Europees werkvergunningstelsel in overeenkomst met de vraag en aanbod per sector.
- ✓ De toegang tot sociale zekerheid en sociale voorzieningen en de export van uitkeringen en toeslagen voor arbeidsmigranten beperken
- ✓ Geen uitbreiding van arbeidsmigratie uit Noord-Afrika, zoals de Europese Commissie wil, en geen laaggeschoolde arbeidsmigratie van buiten de EU.

3.3 Studie en onderzoek: uitwisseling van excellentie

De Europese gemeenschappelijke markt is gebaat bij uitwisseling van kennis en onderzoek. Het is belangrijk dat talent op de beste plekken van Europa wordt ingezet. Als kenniseconomie is dit ook in het belang van Nederland. De grote toestroom van internationale studenten (veel vanuit de Europese Erasmusbeurs) zorgen ook voor spanningen. Zowel op universiteiten, waar Nederlands niet langer de voertaal is, of op de woningmarkt. JA21 wil de juiste balans tussen aan de ene kant talent aantrekken en inzetten, en aan de andere kant de weg vrijhouden voor Nederlandse studenten en onderzoekers.

JA21 wil:

- ✓ Steun voor studie- en onderzoeksprogramma's, zoals Erasmus+ en Horizon
- ✓ De mogelijkheid voor een numerus fixus op internationale studenten, ook vanbinnen de EU.
- ✓ De toenemende verengelsing van het hoger onderwijs tegengaan

4. Financiën en Monetair beleid: Zuinig en competitief

4.1 Euromunt: Handhaaf de regels of vertrek

De invoering van de euro was een politieke daad, vooral geëntameerd door Frankrijk om de monetaire macht van Duitsland te doorbreken. Er werd de burgers van de eurozone van alles beloofd: de euro zou zorgen voor volledige werkgelegenheid in het hele eurogebied, voor welvaart en de deelnemende economieën zouden 'als vanzelf' naar elkaar toegroeien. Gemodelleerd naar het Duitse monetaire model, zou de euro een sterke munt worden met daarachter competitieve, moderne en hervormde economieën.

De realiteit werd echter een hele andere. De economieën van de eurozonelanden zijn verder uit elkaar gegroeid. Hoge schuldenlanden houden zich niet aan de wettelijk gemaakte afspraken. Al sinds 2011 probeert de ECB met lage rentes, opkoopprogramma's en financiële instrumenten de eurozone bij elkaar te houden. Ook de Europese Commissie is intussen gemeenschappelijke

Europese schulden aangegaan. Met het peperdure coronaherstelfonds 'NextGenerationEU' staat Nederland garant voor 47 miljard euro. Terwijl Nederland slechts 4,6 miljard euro uit het fonds heeft ontvangen. JA21 wil hiermee stoppen en nooit akkoord gaan met nieuwe gemeenschappelijke EU-schuld.

De Euromunt en het eurobeleid moeten voor Nederland voordeliger uitvallen. De Eurozone mag geen transferunie zijn van Noord naar Zuid-Europa. Een gemeenschappelijke munt vraagt om strenge en duidelijke spelregels die door iedereen gerespecteerd worden. JA21 wil toezicht op de begrotingen van de lidstaten. Houdt een land zich niet aan de afspraken, dan moet dat land in het uiterste geval gedwongen kunnen worden de eurozone te verlaten. Indien gezamenlijke Europese schulden een permanente realiteit worden, moet Nederland een *opt-out* bedingen en het lidmaatschap van de Eurozone heroverwegen.

JA21 is tegen de Central Bank Digital Currency (CBDC), ook wel de digitale Euro genoemd. Nederland beschikt

immers al over het meest efficiënte betaalsysteem binnen Europa. Er is dan ook geen probleem dat opgelost zou worden met een digitale euro als betaalmiddel. Tegelijkertijd maakt JA21 zich zorgen om de privacy van de Nederlandse bevolking als een digitale Euro ingevoerd zou worden. Hoewel de digitale Euro niet herleidbaar zou moeten zijn tot personen, is dit technisch wel mogelijk. Ter bescherming van de privacy van Nederlandse burgers zet JA21 zich daarom in voor het efficiënter maken van de huidige bestaande betalingssystemen in Europa, in plaats van het ontwikkelen van een digitale euro.

JA21 wil:

- ✓ Dat de euro een sterke munt is ondersteund door competitieve en hervormde economieën.
- ✓ De eurozone moet een economische eliteclub zijn. Daarom is strikte handhaving op Europese begrotingsafspraken (Stabiliteits- en groeipact) noodzakelijk. Als een land niet aan de afspraken voldoet moet het (al dan niet tijdelijk) uit de eurozone vertrekken.
- ✓ Permante Europese schuldendeling (eurobonds) voorkomen. Indien deze toch worden opgetuigd moet Nederland een opt-out bedingen of de eurozone verlaten.
- ✓ Tegen de Bankenuie met een Europees depositogarantiestelsel (EDIS).
- ✓ Verbod op introductie van de digitale euro. In plaats daarvan ruim baan maken voor Europese betalingssystemen en innovaties.

4.2 Europese Centrale Bank: Saneren en afschaffen

De Europese Centrale Bank is op papier een onafhankelijke instelling met als primaire doelstelling het handhaven van prijsstabiliteit in de eurozone. In de praktijk is de ECB is echter steeds meer op de politieke stoel gaan zitten. Het lage rentebeleid en verschillende financiële instrumenten – zoals het massaal opkopen van staatsschulden – hadden niet als doel prijsstabiliteit te waarborgen, maar de eurozone bij elkaar te houden. Dit veroorzaakte recordhoge inflatie, explosief gestegen huizenprijzen, het rendement op spaargeld kelderde, pensioenen werden niet of gedeeltelijk geïndexeerd waardoor ze minder waard werden en de inkomensongelijkheid werd vergroot. In feite werd de ECB een centrale bank naar Italiaans model. Ook bemoeit de ECB zich met steeds meer andere terreinen, zoals klimaat, waarbij het de markt stuurt en manipuleert. Met voormalige prominente politici als voorzitter van de ECB wordt temeer aangetoond hoezeer gepolitiseerd de ECB is. JA21 wil daarom de ECB saneren. De ECB is te veel gegroeid, en heeft te veel macht gekregen. De eurozone dient te worden gecoördineerd door een instelling waarvan de reikwijdte is beperkt tot precies één taak: de euro stabiliseren als een stabiele munteenheid.

JA21 wil:

- ✓ Monetair beleid met een strikt mandaat om de stabiliteit van de euro te waarborgen. Geen invloed op klimaatbeleid of schuldkoopprogramma's meer.
- ✓ Geen oud-politieke bestuurders meer als voorzitter van de ECB.
- ✓ Het banken toezicht van de ECB moet zijn gericht op financiële soliditeit van de banken en niet gericht om het doordrukken van politieke wensen

- ✓ Een sterk afgeslankte Europese Centrale Bank met als doel het bewaken van prijsstabiliteit, het primaire mandaat van de bank.
- ✓ Een breed maatschappelijk debat over de toekomst van de euromunt en ons geldsysteem.

4.3 Begroting: Betere EU voor minder geld

Volgens de Europese verdragen is de EU voor het budget afhankelijk van bijdragen van de lidstaten. Al jaren blijkt dit ontoereikend voor de grootse plannen die op Europees niveau worden uitgestippeld. Geregeld moeten lidstaten bijspringen met extra afdrachten. Al na drie jaar van de huidige zevenjarige begroting (2021-2027) wordt aan de lidstaten gevraagd om opnieuw geld te verschaffen. Wat JA21 betreft moet de EU, voordat het weer aanklopt bij de lidstaten, eerst zelf bezuinigen.

Het huidige budget van de gehele EU bedraagt ongeveer 180 miljard euro per jaar. Twee derde daarvan wordt besteed aan achterhaalde landbouwsubsidies en ontwikkelingsregio's in de Unie (sociale cohesiefondsen). JA21 wil daar flink in snijden. Ook moet kritisch gekeken worden naar het functioneren van de EU-instellingen. Bezuinigen op het ambtenarenapparaat mag niet langer taboe zijn in Brussel.

Er gaan in Brussel steeds meer stemmen op om, in navolging van het coronaherstelfonds, de Europese Commissie permanent zelf geld te laten ophalen op de kapitaalmarkt. Dit komt neer op gemeenschappelijke EU-schuld (eurobonds). JA21 is hier pertinent tegen.

JA21 wil:

- ✓ Flink snijden in de EU-begroting. Met name op de bureaucratie van EU-instellingen, landbouwsubsidies en sociale cohesiefondsen moet worden bezuinigd.
- ✓ Tegen iedere vorm van Europese schuldendeling
- ✓ Een belangrijke rol voor de Europese Rekenkamer, waarbij subsidiefraude en ander misbruik van EU-geld aan de kaak wordt gesteld en bestraft.

5. Energie, Klimaat en Milieu

5.1 Green Deal en Net-Zero: Terug naar realisme

De aarde warmt op. De wetenschappelijke consensus is dat dat ook op het conto van menselijk handelen komt door broeikasgasemissies. Er is echter geen consensus over welk beleid daar het best op gevoerd moet worden, ook al doet de EU alsof dat wel zo is. Daarbij moet er rekening mee worden gehouden dat de EU verantwoordelijk is voor ongeveer 7% van de totale broeikasgasemissies en dat percentage al dalende is. De EU heeft hierdoor maar een zeer beperkte invloed op de totale broeikasgasemissie reductie.

JA21 ziet de markt als het beste wapen voor innovatie, groene groei en verduurzaming. De Green Deal en de 'net-zero' doelen van de Europese Commissie zijn wat JA21 betreft contraproductief en dogmatisch. De EU Taxonomie trekt een lijn dwars door de vrije markt en plakt arbitraire labels op wat 'groen' en 'bruin' is. De Europese Commissie wil meer schulden aangaan om

subsidies en belastingvoordelen te verstrekken voor windturbines en zonnepanelen, terwijl inmiddels wel duidelijk is dat wind en zon nooit de oplossing kunnen zijn voor onze energiebehoeften. Het Mechanisme voor koolstofgrenscorrecties (CBAM) is een ordinaire importheffing op producten van buiten de Europese markt. Hierdoor stijgen de energierekening en prijzen van producten. Dat voelt de burger in zijn portemonnee.

Onder het mom van een 'Europese industriepolitiek' wil de EU meer zelfvoorzienend worden, voornamelijk op duurzame energie. Maar het zal vooral leiden tot inflexibele en centrale sturing, subsidies, protectionisme en hogere prijzen. De grote landen, zoals Duitsland en Frankrijk zullen hier vooral van profiteren. Zeker in combinatie met grote hoeveelheden nationale staatssteun. JA21 wil in Europa omstandigheden creëren waar goed ondernemerschap en innovatie worden beloond. Dat houdt in dat ons investeringsklimaat zo aantrekkelijk mogelijk moet blijven. Een Europese industriepolitiek kan niet via een poldermodel op de tekentafel worden bedacht.

Er is een nieuwe manier van denken omtrent Europees klimaatbeleid nodig. De Green Deal leunt te veel op rigide doelstellingen, gedetailleerde regelgeving en bureaucratie die prijzen onnodig doen stijgen. Dit is slecht voor burgers en bedrijven. In plaats van een groene transitie, dreigt de EU in disruptie en de-industrialisatie terecht te komen. Met grote gevolgen voor onze welvaart en mogelijkheid om belangrijke overheidstaken te financieren, zoals volksgezondheid, onderwijs, sociale zekerheid en defensie.

Als klimaatverandering globaal moet worden aangepakt, zijn groen protectionisme, centrale planning en regulering niet de oplossing. In plaats daarvan moet de nadruk worden gelegd op marktmechanismen. Een CO₂-prijs en het emissiehandelssysteem (ETS) zouden kunnen dienen als instrumenten om de uitstoot te verminderen en met een marktgerichte benadering innovatie te bevorderen. De Europese economie kan dan een leidende rol spelen op het gebied van technologieën voor CO₂-reductie en klimaatadaptie. Een op de markt gebaseerde emissieprijs staat centraal in dit beleid. De inkomsten van een ETS-systeem worden dan teruggegeven aan de lidstaten zodat zij de lasten op huishoudens en bedrijven kunnen verlichten. Aangezien andere landen – zoals Canada, China, Japan, Nieuw-Zeeland, Zuid-Korea, Zwitserland en de Verenigde Staten – ook koolstofmarkten zijn begonnen, moet de EU samenwerkingsrelaties opbouwen om een globale koolstofmarkt te ontwikkelen. Daar moet een ruim en betaalbaar energieaanbod tegenover staan, inclusief kernenergie en aardgas, en dat alle marktverstoringe maatregelen (subsidies, belastingvoordelen en contraproductie wet- en regelgeving) van tafel worden geveegd.

De EU (en in zijn kielzog de lidstaten) moet(en) stoppen met peperdure symboolpolitiek die de burger op enorme kosten jaagt terwijl het klimaat daar niets mee opschiet en de betreffende maatregelen in ieder opzicht een verslechtering betekenen voor alle direct betrokkenen. Zoals de ban op auto's met verbrandingsmotor, nu inmiddels aangetoond is dat moderne motoren schoner en efficiënter zijn dan ooit. Ook moet duurzaamheid in lijn worden gebracht met andere belangrijke doelstellingen zoals veiligheid en voedsel- en energiezekerheid. Duurzaamheidsdoelstellingen mogen niet leiden tot de-industrialisatie van de EU en grote afhankelijkheid voor vitale producten van politiek vijandige of instabiele landen buiten de EU.

Maar de meest effectieve manier om het klimaat, milieu en natuur te verbeteren is vrijhandel. Pas als Afrikaanse en Aziatische landen hun economische situatie verbeteren, kan de bevolking aldaar zich ook bekommeren om hun leefomgeving. Het heeft weinig zin als landen als Nederland een handjevol kolencentrales sluiten als er tegelijk in Azië nog vierhonderd in aanbouw zijn, zoals nu het geval is. Uit [onderzoek](#) blijkt herhaaldelijk dat uitgaven op het gebied van economische groei in ontwikkelingslanden het klimaat meer helpen per bestede euro dan het huidige klimaatbeleid. In plaats van dure, onbetrouwbare hernieuwbare energiebronnen aan ontwikkelingslanden op te dringen – laat staan zinnigere (fossiele) investeringen op te offeren – moet de EU zich bezighouden met beleid waarbij het welvaartsniveau wordt verhoogd. Zonder toegang tot betaalbare en betrouwbare energie is het voor dergelijke landen onmogelijk om een hoge levensstandaard te bereiken en zullen zij vervuilend blijven.

JA21 wil:

- ✓ Een Europees klimaatbeleid gebaseerd op de markt en realistische doelstellingen.
- ✓ Stoppen met de huidige Europese Green Deal en rigide 'net-zero' doelen.
- ✓ Terugdraaien van verbod op verkoop van auto's met verbrandingsmotor vanaf 2035.
- ✓ Geen centraal gestuurde en gesubsidieerde industriepolitiek, maar focus op een aantrekkelijk investeringsklimaat waar ondernemerschap en innovatie wordt beloond.
- ✓ Het Europese Emissiehandelssysteem (ETS) gebruiken om innovatie en duurzaamheid aan te moedigen, mits eerst alle marktversturende maatregelen van tafel worden geveegd. De opbrengsten moeten terugvloeien naar de lidstaten. Ook moet aansluiting worden gezocht met andere koolstofmarkten.
- ✓ Focus op klimaatadaptatie met het mandaat van investeringen bij de lidstaten.
- ✓ Betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam energieaanbod, inclusief uit kernenergie en aardgas.
- ✓ Handelsbeleid gericht op het verhogen van de globale levensstandaard.

5.2 Natuur, landbouw en visserij

De agrarische sector en de visserij hebben helaas weinig aan de EU gehad de afgelopen jaren, integendeel. Strenge natuur- en milieuwetgeving waarvan het effect op datzelfde milieu dubieus is brengt boeren en vissers aan de bedelstaf, terwijl innovatie die wel werkt, zoals pulsvisserij, op uiterst dubieuze gronden in de ban gedaan wordt.

Hoewel de Nederlandse regering zichzelf schaakmat heeft gezet - het gehanteerde stikstof rekenmodel kent immers een zeer grote foutmarge en is ongeschikt gebleken om de depositie voor een individueel bedrijf tot in detailniveau te berekenen - is de Europese Commissie alles behalve flexibel geweest om de richtlijnen opnieuw op te stellen. Sterker, de Commissie kwam met een strenge natuurherstelwet die voorschrijft dat de natuur van zeventig jaar geleden zoveel mogelijk wordt hersteld. Maar Nederland was natuurlijk in 1953 een totaal ander land dan nu. Alleen al qua inwoneraantal heeft ons land bijna een verdubbeling doorgemaakt. Naast de landbouw, dreigen ook woningbouw, infrastructurele projecten, de energietransitie en allerlei andere economische activiteiten schier onmogelijk te worden.

Het Europees Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) is een vorm van centrale planning die de marktwerking verstoort en prijssignalen negeert. Het GLB bepaalt de productiequota, de inkomenssteun, de marktinterventies en de milieunormen voor de landbouwsector, zonder rekening te houden met de vraag en het aanbod van de consumenten en de boeren. Het GLB is voor Nederland dan ook te duur en inefficiënt. Het kost de belastingbetaler ongeveer 34% van de totale EU-begroting, terwijl de landbouwsector slechts 1,3% van het Europese bbp vertegenwoordigt. Het GLB verdeelt de middelen onder de lidstaten en de boeren, waarbij de netto-ontvangers, zoals Frankrijk en Polen, meer profiteren dan de nettobetalers. Bovendien wordt het grootste deel van de steun verdeeld onder een klein aantal grote landbouwbedrijven, terwijl de kleine boeren weinig profiteren. Nederland heeft een innovatieve landbouwsector, die vaak meer produceert dan de Europese quota toestaan. Dit kan leiden tot overschotten, prijsdalingen en zelfs boetes.

Ook is het GLB protectionistisch en verstoort het de internationale handel. Het GLB beschermt Europese boeren met inefficiënte bedrijfsmodellen tegen de concurrentie van goedkopere invoer uit derde landen door middel van hoge invoertarieven, exportsubsidies en interne marktprijzen. Dit benadeelt de boeren in opkomende economieën, die geen toegang hebben tot de Europese markt, en de consumenten in de EU, die hogere prijzen moeten betalen voor hun voedsel.

Innovatie is cruciaal om staande te blijven in de wereld van morgen. Daarbij moet bedacht dat koudwatervrees zal leiden tot stagnatie, net als onze oren laten hangen naar Ngo's die een grote mond paren aan gebrek aan kennis en democratische legitimiteit. Goed voorbeeld is de techniek aangaande genetisch gemodificeerd organisme (GMO), die de mondiale voedselvoorziening structureel op een hoger peil kan brengen, maar om onbegrijpelijke redenen door clubs als Greenpeace afgedaan wordt als 'Frankenstein-food'. De VS negeert dit soort irrationele bezwaren, de EU moet dat ook doen.

Het ondernemersklimaat binnen de visserij is onder zeer grote druk komen te staan. Door de Franse lobby is vanuit de EU het innovatieve pulsvissen verboden. Verzwaringen van wet- en regelgevingen, de komst van enorme windparken op zee en de nieuwe stikstofnormen dalen neer als een grauwe deken van mistroostigheid over het toekomstperspectief van talloze families binnen onze visserij. Het aantal Nederlandse kotters in de platvisvisserij is in 2022-2023 meer dan gehalveerd.

JA21 is voorstander van innovatie in deze sectoren. Tegelijkertijd moet dat haalbaar en betaalbaar zijn. De Nederlandse land-, tuin- en akkerbouw en de visserijsector behoren tot de wereldtop. We doen er dus verstandig

aan om voedselproductie weer prioritair te maken boven de ecologische doelstellingen van de Europese Green Deal. Ook moet er flink bezuinigd worden op de enorme hoeveelheden landbouwsubsidies, die vooral vloeien naar achterhaalde bedrijfsmodellen van Zuid- en Oost-Europese boeren. In een vrije markt, met minder (strengere) wet- en regelgeving, zullen de Nederlandse boeren en vissers profiteren.

JA21 wil:

- ✓ Dat de vrije markt en voedselproductie hand in hand gaan. Dus minder (strengere) wet- en regelgeving voor boeren, vissers en onderzoekers. Minder focus op rigide ecologische doelstellingen.
- ✓ Bezuinigen op de landbouwsubsidies voor achterhaalde bedrijfsmodellen.
- ✓ Verlaging van de EU-bijdrage voor het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid en een verhoging van de co-financiering voor lidstaten.
- ✓ Hervorming van het GLB naar een meer marktgericht en prestatiegericht beleid, dat de concurrentiekracht en de innovatie van de landbouwsector bevordert.
- ✓ Een versoepeling van de vergroeningseisen en de productiequota van het GLB, die rekening houden met de diversiteit en innovatie van de Nederlandse landbouw.
- ✓ Een sterke lobby in de EU om op te komen voor het Nederlands belang. Pulsvisserij, een herziening van de vogel- en habitatrichtlijn en de desastreuze effecten van de Natuurherstelwet moeten weer op de agenda komen.

5.3 Energiezekerheid

De oorlog in Oekraïne heeft aangetoond dat het onverstandig is om voor onze energiebehoefte afhankelijk te zijn van een paar grote landen. De drie pijlers van het energiebeleid in Europa waren altijd: betrouwbaarheid, betaalbaarheid en duurzaamheid. De inzet van de EU is echter te veel gericht geweest op het laatste. Zoals de ‘energiewende’ in Duitsland heeft laten zien, kan het drastisch inzetten op wind- en zonenergie desastreuze gevolgen hebben. Het maakte Duitsland meer afhankelijk van Russisch gas en de zeer vervuilende bruinkoolmijnen. Tegelijkertijd is de energierekening omhoog geschoten. Wij moeten te allen tijde voorkomen dat dit beleid op EU-niveau wordt uitgerold.

JA21 wil een gezonde energiemix met een betrouwbaar en betaalbaar aanbod. JA21 wil de diversificatie van de energiebronnen en de leveranciers bevorderen en de afhankelijkheid van de EU van fossiele brandstoffen uit Rusland en het Midden-Oosten verminderen. Daarbij is het noodzakelijk te investeren in de ontwikkeling en het gebruik van kernenergie, aardgas en waar mogelijk hernieuwbare energie. Schaliegaswinning moet ook mogelijk zijn, indien er een duidelijk inzicht is in de milieupact en die beperkt blijkt. Ook wil JA21 de aanleg van een Europese grensoverschrijdende energie-infrastructuur ondersteunen. De VS is in korte tijd onafhankelijk van de energieleveranciers uit het Midden-Oosten geworden door grootschalige winning van schaliegas en olie. De Europese bodem bevat voldoende grondstoffen om heel de EU nog tot het eind van deze eeuw van goedkope energie te voorzien.

JA21 wil:

- ✓ De soevereiniteit van de lidstaten over hun eigen energiebeleid behouden en verzetten tegen de bemoeienis van de EU. De EU moet stoppen met arbitraire Europese klimaatdoelen of CO₂-heffingen, die de economische groei ondermijnen.
- ✓ Diversificatie van de energiebronnen en de leveranciers bevorderen en de afhankelijkheid van de EU van fossiele brandstoffen uit Rusland en het Midden-Oosten verminderen.
- ✓ Investeren in de ontwikkeling en het gebruik van kernenergie, schaliegas en hernieuwbare energie, en de aanleg van een EU energie-infrastructuur ondersteunen.
- ✓ Onderzoek naar nieuwe vormen van energie bevorderen, zoals thorium en waterstof.
- ✓ Liberalisering van de energiemarkt en consumentenbescherming versterken. De monopolies en staatssteun van de energiebedrijven moeten worden doorbroken om concurrentie en transparantie op de energiemarkt vergroten.
- ✓ De energiebelastingen verlagen en de keuzevrijheid en de rechten van consumenten verbeteren.

6. Rechtstaat en Privacy

6.1 Democratie en vrijheid

De Europese Unie werkt omdat ieder deelnemend land aan de gemeenschappelijke markt dezelfde waarden van de democratische rechtstaat erkent. Er is een reden dat landen uit Zuid, Midden en Oost-Europa pas lid konden worden nadat het geen dictaturen meer waren en de democratische rechtstaat kon floreren. Het is dan ook terecht dat de Europese Unie, in geval van flagrante schendingen van de rechtsstaat kan ingrijpen. De EU moet deze macht echter niet misbruiken door met twee maten te meten. Het kan niet zo zijn dat enkel niet EU-gezinde regeringen in het verdachtenbankje terecht komen.

JA21 wil:

- ✓ Bescherming van de rechtstaat in de EU om een optimale werking van de gemeenschappelijke markt te waarborgen, met in acht neming van de verschillende culturen, normen en waarden van iedere lidstaat.
- ✓ Dat de Europese Commissie en de vertegenwoordigers zich onthouden van politiek commentaar aangaande interne aangelegenheden van de lidstaten. Dat is de taak van de lidstaten in de Europese Raad.
- ✓ Gelijke monniken, gelijke kappen. Ieder lidstaat dient op eenzelfde manier te worden onderzocht en beoordeeld.

6.2 Digitaal, cyberveiligheid en innovatie

De EU heeft de digitalisering van de Europese gemeenschappelijke markt hoog op de agenda staan. Ons leven wordt dan ook steeds meer digitaal en de opkomst van kunstmatige intelligentie (Artificial Intelligence, of AI) en robotics zullen ons leven nog sneller automatiseren. Een meer digitale wereld betekent ook dat meer werk (en dus beleid) zal moeten worden gemaakt omtrent cyberveiligheid en databescherming. Het is van belang dat er binnen de gemeenschappelijke markt duidelijke standaarden komen om data van burgers, bedrijven en overheden te beschermen. Wat JA21 betreft richt de EU zich op het ontwerpen van die gemeenschappelijke standaarden. Tegelijkertijd moet innovatie niet onnodig afgeremd worden. Bedrijven moeten zelf verantwoordelijk en aansprakelijk worden gemaakt voor de gevolgen van hun algoritmes. Zodra een bedrijf een (AI) algoritme ontwikkelt dat een aantoonbaar negatieve impact heeft op de levens van mensen, dan wordt het bedrijf volledig aansprakelijk geacht. Dat zorgt ervoor dat bedrijven direct rekening hiermee houden bij de ontwikkeling van hun algoritmes, in plaats van dat de EU algehele controle en verboden moet uitoefenen en handhaven.

De opkomst van sociale media heeft ons veel gebracht, maar kent ook grote uitdagingen. Beïnvloeding van ons democratisch proces en publieke debat, met name vanuit landen buiten de EU, is onacceptabel. De Digital Services Act en Digital Markets Act zijn Europese wetgeving ontworpen om te beschermen tegen illegale content op sociale media. De vrijheid van meningsuiting moet daardoor echter niet onder druk komen te staan. Meninge – hoe onwaarschijnlijk ook – moeten kunnen worden gegeven. Wat JA21 betreft ligt de primaire

verantwoordelijkheid voor het modereren van sociale media bij de bedrijven zelf. Gezien de bepaling van illegale content direct raakt aan klassieke grondrechten als de vrijheid van meningsuiting, dient de vaststelling daarvan (zeker als het berichtgeving in de eigen taal betreft) aan de lidstaten te worden overgelaten. De democratische controle op nationale lidstaten geeft de beste waarborgen voor een terughoudende toepassing.

De Europese Unie wil steeds meer invloed krijgen op het (digitale) burgerschap. Voornamelijk met de introductie van een Europese digitale identiteit en een digital wallet zal de EU steeds verder doordringen tot het leven van de burgers van de lidstaten. JA21 wil dat (digitale) burgerzaken zoveel mogelijk bij de lidstaten blijven liggen. Een Europese digitale identiteit, waarvan een meerderheid van het Nederlandse parlement overigens tegenstemde, is onwenselijk.

Na meer dan 2,5 jaar van overleg, verhitte debatten, last-minute amendementen en zeer krappe stemmen, heeft het Europees Parlement het nieuwe EU-cryptoraamwerk aangenomen. MiCA (Markets in Crypto-Assets) is 's werelds meest uitgebreide regelgevingskader voor Bitcoin en andere crypto-activa. Het bieden van duidelijkheid op regelgevingsgebied zou van de EU het volgende mondiale knooppunt voor crypto-projecten kunnen maken. JA21 moedigt deze innovatie aan. Daarom zou Bitcoin-mining mogelijk moeten zijn in de EU. Het verwachte rapport van de Europese Commissie over de milieu- en klimaatgerelateerde impact van crypto-activa zou volledig rekening moeten houden met de veranderingen die de industrie doorvoert om Bitcoin-mining milieuvriendelijker te maken en Proof of work-consensus mechanismen niet te verbieden. JA21 is voor het behoud om het vermogen van burgers

zelf te beheren. Wij willen de trend van opdringerige Anti Money Laundering-vereisten en de verschuiving van zelfgehoste/niet-bewarende wallets naar custodial wallets keren. Tevens wil JA21 de inbreuken op de privacy via belasting- en antiwitwasregels verminderen.

JA21 wil:

- ✓ Ruim baan voor innovatie, digitalisering en automatisering van de Europese gemeenschappelijke markt.
- ✓ Verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid zoveel mogelijk bij bedrijven leggen. Negatieve effecten van (AI) algoritmes – bedoeld of onbedoeld – komen volledig bij bedrijven te liggen.
- ✓ Vrijheid van meningsuiting online beschermen. Tegelijkertijd blijven bedrijven zelf verantwoordelijk voor het modereren van de uitingen van hun gebruikers.
- ✓ De EU is terughoudend in de invloed van het (digitale) burgerschap. JA21 is tegen een Europese digitale identiteit en digitale wallet.
- ✓ Duidelijkheid op regelgevingsgebied voor crypto-projecten, waarbij innovatie wordt aangemoedigd.